

ПРОБЛЕМА УНІКАЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЦІННІСНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІУМУ

Актуальність теми дослідження: проблема унікальності людської особистості з давніх часів постає наріжним каменем філософського пізнання, була і залишається центральною темою наук про людину і суспільство, перш за все, філософії, психології, педагогіки. **Мета дослідження:** дослідити проблему унікальності людської особистості в ціннісній парадигмі соціуму, та визначити вплив суспільства на формування індивідуальності особистості. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань: а) проаналізувати ставлення до проблеми унікальності людської особистості у різні періоди розвитку філософського вчення; б) визначити вплив ціннісної парадигми соціуму на формування індивідуальності особистості. **Об'єкт дослідження:** людська особистість. **Предмет дослідження:** проблема унікальності людської особистості в ціннісній парадигмі соціуму. **Завдання дослідження:** Спільний уклад життя, виробництво, споживання, побут, традиції підкоряли кожного члена суспільства родовій цілісності. Поділ праці та обмін продуктами внесли тоді перші елементи нерівності, та приватна власність остаточно розколола цілісність суспільства. Майже кожен філософ пов'язував сутність людини з якоюсь ознакою, нерідко перебільшуючи її значення. Наприклад, Арістотель тлумачив людину як політичну істоту, що реалізується тільки в державі. Особа тим значніша, чим більше в її індивідуальності є загальних, загальнолюдських особливостей [1, с. 14]. У філософії Давньої Греції панував космологізм у розумінні людини. Філософи мілетської школи твердили: людина містить усі основні елементи стихії, космосу. У другій половині V ст. до н. е. у Греції з'являються софісти. Вони зберегли успадкований від давньої філософії цілісний погляд на людину і бачення її як частини природи, але вже почали розглядати її і в умовах соціокультурного буття. Філософія Нового часу вважала істинно людським у людині те, що робить її представником всього людства, тому зосереджувала увагу на її всезагальній природі, соціальній сутності, універсальності тощо. Так, новоєвропейська філософія XVII ст. особливого значення надавала розуму як специфічній особливості людини. Наприклад, Рене Декарт пов'язував сутність людини з її мисленням: «Мислю - отже, існую». Особистість виокремлюється в епоху Відродження у сучасному розумінні поняття не просто як окремість, що не зводиться до спільноти, а як самоцінна соціальна індивідуальність, соціальний суб'єкт, що діє самостійно. Особистість (лат. - persona) - конкретний вираз сутності людини, цілісне втілення і реалізація в ній системи соціально значущих рис і якостей суспільства [2, с. 61]. Невід'ємними рисами особистості є самосвідомість, ціннісні орієнтації, соціальні відносини, відповідальність за свої вчинки, певна автономність щодо суспільства тощо. За Гоббсом, держава є суспільством, а суспільство - державою, які підносяться над людиною [3, с. 23]. Якщо поняття індивідуальності підводить діяльність людини під міру своєрідності та неповторності, багатогранності та гармонійності, природності та невимушеності, то поняття особистості акцентує в ній свідомо-вольовий початок. Індивід тим більше заслуговує право називатись особистістю, чим ясніше усвідомлює мотиви своєї поведінки і чим суворіше її контролює, підкоряючи єдиній життєвій стратегії [4, с. 33]. Цінності, таким чином, є такими ж необхідними властивостями їхніх носіїв, як протяжність у просторі є необхідною властивістю матерії, а протяжність у часі - властивістю мелодії. А це є свідченням того, що вони є об'єктивними» [5, с. 123-124]. Сучасні філософсько-психологічні дослідження природи людини виявили обмеженість біосоціального її трактування. Специфіку природи людини можна окреслити принаймні трьома ознаками [6, с. 45]. За теорією соціальної мобільності особистість водночас перебуває у кількох суспільних системах: конгломератах (натовпі), верствах (фахівці, політики) та інститутах (політичні партії, церква). У кожній спільноті становище особистості визначається кількома диспозиціями: бідний - заможний, гарний фахівець - поганий фахівець. За такими критеріями особа постає як представник тієї чи іншої соціальної спільноти й, насамперед, як повноважний представник суспільного класу, нації, народності [2, с. 62]. **Висновок.** Отже, поняття особистості визначає уявлення про людину як істоту цілісну, яка об'єднує в собі особисті, соціальні і природні якості.

Список використаних джерел

1. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навч. посібник. / Є. Подольська. К.: ІН К О С, 2006. 624 с.
2. Андрущенко В. П. Сучасна соціальна філософія / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. К.: Генеза, 2006. 368 с.
3. Гоббс Т. Левиафан [Текст]. / Г. Гоббс Левиафан // Соч.: В 2 т. М., 1991. 581 с.
4. Гудожник Г. С. Цивілізація: розвиток і сучасність / Г. С. Гудожник // Вопросы философии. 2003. № 3. С. 33
5. Быстрицкий Е. К. Феномен личности: мировоззрение, культура, бытие. / Е. Быстрицкий К.: Наукова думка, 1991. 200 с.
6. Нестеренко Г. О. Особистість у нелінійному суспільстві: Монографія. / Г. О. Нестеренко Запоріжжя: Просвіта, 2004. 140 с.